

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การปรับตัวและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในตำบลท่ากกแดง

อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

Adaptation and Agricultural Extension Needs of Para Rubber Growers in

Tha Kok Daeng Sub-district, Seka District, Bueng Kan Province

ชัยพล มุลราช (Chayapol Moolrach)¹ สีนินุช ครุฑเมือง แสนเสริม (Sineenuch Krutmuang sansem)²บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคม เศรษฐกิจและทางกายภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในตำบลท่ากกแดง (2) แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ยางพารา (3) การปรับตัวของเกษตรกร (4) ความต้องการการส่งเสริมและความต้องการการสนับสนุน (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับตัวและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ เกษตรกรตำบลท่ากกแดง อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ที่ขึ้นทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทยที่สวนเปิดกรีดแล้ว จำนวน 310 ราย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 ราย ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 54.30 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.25 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.99 คน แรงงานในการทำเกษตรเฉลี่ย 2.22 คน และทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่ม พื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 21.87 ไร่ เกือบครึ่งหนึ่งเป็นโฉนด พื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย 14.14 ไร่ พื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นที่ดิน/โคก รายได้จากการจำหน่ายยางพาราเฉลี่ย 123,160 บาท (2) แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับได้แก่ สื่อบุคคลได้รับจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ สื่อกลุ่มได้รับจากการฝึกอบรมและสื่อมวลชนได้รับจากวิทยุกระจายเสียง (3) มีการปลูกพืชอื่นร่วมกับยางพารา และปรึกษาขอคำแนะนำผ่านเครื่องมือสื่อสาร (4) มีความต้องการความรู้ด้านการปลูกทุเรียน เลี้ยงไก่พื้นบ้าน/ไก่ชน และความรู้ด้านการคำนวณพื้นที่ทำเกษตร การแปรรูปผลผลิตจากพืชและสัตว์ด้วยการตากแห้งด้วยแสงอาทิตย์ ต้องการการสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในการผลิตและแปรรูปรวมทั้งจัดหาสถานที่จำหน่ายสินค้า ต้องการการส่งเสริมผ่านหอกระจายข่าว และให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่นา (5) เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตและมีข้อเสนอแนะให้จัดหาเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้เกษตรกรได้กู้ยืม

คำสำคัญ การปรับตัว ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร เกษตรกร ยางพารา จังหวัดบึงกาฬ

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช armythai241@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Bumpen.keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) social, economic, and physical characteristics of para rubber growers in Tha Kok Daeng Sub-District (2) knowledge and news resources about para rubber situation (3) the adaptation of rubber growing farmers (4) the needs for extension and support (5) problems and recommendations in adaptation and extension needs of farmers. The population of the study was 310 farmers in Tha Kok Daeng Sub-District Seka District of Bueng Kan Province who had registered with Rubber Authority of Thailand and the rubber was already tapped. The sample size was 175 people using simple random sampling. Structured interview was the tool used in this research. Statistics used in data analysis were frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, average, standard deviation, and ranking. The results stated that (1) About 54.3 % of farmers was male with the average age of 56.25 years old and completed primary school. The average household members were 3.99 people. Average agricultural worker was 2.22 people and all of the group members possessed the average land of 21.87 Rai. More than one half had land deeds. The average para rubber growing area was 14.14 Rai. Most of the land was a highland/hillock. The average income from para rubber production was 123,160 Baht (2) Knowledge and news resources received: personal media was received through District Agricultural extension officer while group media was received through trainings and for mass media; it was received via radio broadcasting. (3) There was behavioral change by lesson down unnecessary entertainment organizing, avoid using expensive products, grow other types of plants along with para rubber, and consult for suggestion through communication devices. (4) There was some needs to learn how to grow durian, nurture local domestic fowl/fighting cock, and to possess the knowledge on calculating agricultural area, product processing from plants and animal by sun drying. There were needs in the loans with low interest rate support along providing market for product selling. Also, they would like the extension to come through broadcast tower and for extension officer to visit at home or at the farmland. (5) Farmers faced with problems about production and had recommended to provide loans with low interest rate for them.

Keywords: Adaptation, Agricultural extension needs, Para rubber growing farmer, Tha Kok Daeng Sub-district

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยชนิดหนึ่ง จากสถานการณ์ราคายางพาราอยู่ในระดับที่ต่ำ ส่งผลให้เกษตรกรชาวสวนยางได้รับความเดือดร้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรที่ประกอบอาชีพสวนยางแต่เพียงอย่างเดียว

กรมส่งเสริมการเกษตร (2560) รายงานว่าพื้นที่ปลูกยางพาราในปี พ.ศ. 2559 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุดคือ บึงกาฬ มีพื้นที่ปลูก 922,922 ไร่ รองลงมาคือ จังหวัดเลย มีพื้นที่ปลูก 830,551 ไร่ อุตรดิตถ์ มีพื้นที่ปลูก 493,715 ไร่ อุบลราชธานี มีพื้นที่ปลูก 431,775 ไร่ และหนองคาย มีพื้นที่ปลูก 400,564 ไร่ ปี พ.ศ. 2559-2560 จังหวัดบึงกาฬ มีพื้นที่ปลูกพืชจำนวน 8 อำเภอ โดยพืชที่มีการปลูกมากที่สุดคือยางพารามีพื้นที่จำนวน 0.9 ล้านไร่ ซึ่งมากเป็นอันดับ 8 ของประเทศ และมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้ปลูกยางพารา จำนวน 43,812 ราย พื้นที่ปลูก 922,922 ไร่ มีพื้นที่เปิดกรีด 603,808 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวมประมาณ 1,583,220,083 กิโลกรัม สำนักงานเกษตรอำเภอเขากา (2560) รายงานว่า ตำบลท่ากกแดงมี 16 หมู่บ้าน มีพื้นที่รวมทั้งหมด 34,968 ไร่ พื้นที่ปลูกยางพาราประมาณ 8,620 ไร่ พื้นที่ที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ในปัจจุบันมีประมาณ 7,036 ไร่ จากสถานการณ์ราคายางพาราที่ปรับตัวสูงขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2554 ที่ผ่านมาเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศรวมถึงเกษตรกรในตำบลท่ากกแดง หันมาปลูกยางพาราแทนพืชเศรษฐกิจชนิดเดิมที่เคยปลูกอยู่ก่อน เช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ ปี 2555 เป็นต้นมาราคายางพาราในตลาดโลกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2554 เนื่องจากผลผลิตยางพาราทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและประเทศผู้ผลิต ประเทศเพื่อนบ้านของไทย เช่น เวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมียนมาร์และกัมพูชา ที่ขยายเนื้อปลูกได้ทยอยเปิดกรีดยางเพิ่มมากขึ้นก่อกวนกับสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจในประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรปและจีนซึ่งเป็นผู้บริโภคสินค้าโภคภัณฑ์รายใหญ่ของโลกยังชะลอตัวทำให้ราคายางพาราในปัจจุบันยังคงอยู่ในระดับต่ำในขณะที่ราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี อุปกรณ์การเกษตร มีราคาสูงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในตำบลท่ากกแดง มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน และจากการศึกษาของสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการปรับตัวในสถานการณ์ยางพาราตกต่ำโดยการหารายได้เสริมเพิ่มเติมหลังจากการกรีดยางเสร็จ โดยแบ่งเวลาไปทำงานอย่างอื่นด้วย เช่น หารับจ้างทั่วไป รับจ้างก่อสร้างและปลูกผักขายเป็นรายได้เสริม

จากสถานการณ์ดังกล่าวในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการปรับตัวและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในตำบลท่ากกแดง ตลอดจนนำข้อเสนอแนะต่างๆ ของเกษตรกรมาพิจารณาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรและของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคม เศรษฐกิจ และทางกายภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
2. เพื่อศึกษาแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ยางพาราของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

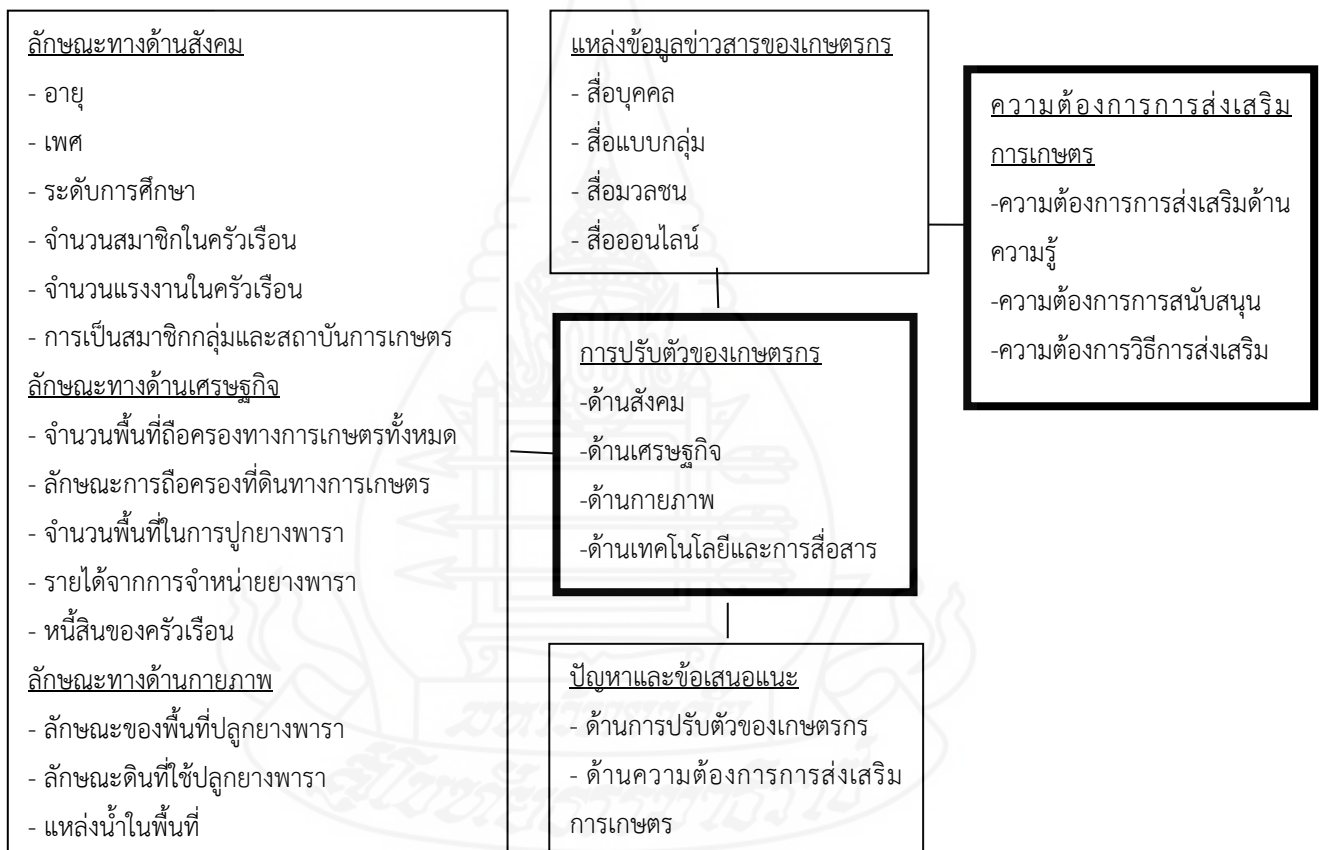
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

4. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมและความต้องการการสนับสนุนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
5. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะในการปรับตัวและความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร ซึ่งมีอยู่มากมาย จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานการยางแห่งประเทศไทย อำเภอลำทะเมนชัย ตั้งแต่ ปี 2558-2560 ที่สวนเปิด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

กริดแล้ว ในพื้นที่ 16 หมู่บ้าน ของตำบลท่ากกแดง จำนวน 310 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มได้ 5 % ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คำถามมีลักษณะปลายปิด และปลายเปิด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกร ทำการทดสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือได้ค่า Cronbach's alpha ในแต่ละตอน ดังนี้ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับสถานการณ์ยางพาราได้ค่า เท่ากับ 0.808 ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา เท่ากับ 0.794 ความต้องการการสนับสนุน เท่ากับ 0.870 ความต้องการวิธีการส่งเสริม เท่ากับ 0.876 ปัญหาของเกษตรกร เท่ากับ 0.950 และข้อเสนอแนะของเกษตรกร เท่ากับ 0.757 ซึ่งหมายความว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อถือได้ในเกณฑ์สูง และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัย

1. ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และทางกายภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

1.1 ลักษณะทางสังคม พบว่าเกษตรกรจำนวนร้อยละ 54.3 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 56.25 ปี เกษตรกร เกือบสองในสามหรือร้อยละ 62.3 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.99 คน มีแรงงานที่ใช้ในการทำเกษตรเฉลี่ย 2.22 คน เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่ม และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

1.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดค่าเฉลี่ย 21.87 ไร่ เกือบครึ่งหนึ่งมีลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตรเป็นโฉนด มีพื้นที่ในการปลูกยางพาราเฉลี่ย 14.14 ไร่ มีรายได้จากการจำหน่ายยางพาราในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 123,160 บาท และส่วนใหญ่มีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน

1.3 ลักษณะทางด้านกายภาพ พบว่า ลักษณะของพื้นที่ปลูกยางพาราส่วนมากเป็นที่ดอน/โคก ดินที่ใช้ปลูกยางพาราเกือบสองในสาม หรือร้อยละ 63.4 เป็นดินร่วนปนทราย แหล่งน้ำในพื้นที่การเกษตรมากกว่าหนึ่งในสาม หรือร้อยละ 36.0 เป็นหนอง/สระ ถนนในพื้นที่การเกษตรมากกว่าสองในสาม หรือร้อยละ 68.0 เป็นถนนดิน

2. แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับสถานการณ์ยางพารา

2.1 จากสื่อบุคคล พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้รับในระดับมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ รองลงมาได้รับในระดับมากจากเจ้าหน้าที่การยางแห่งประเทศไทย ได้รับในระดับน้อยจากเจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล และได้รับในระดับน้อยที่สุดจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

2.2 จากสื่อแบบกลุ่ม พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อกลุ่มในระดับน้อย โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้รับในระดับมากที่สุดจากการฝึกอบรม รองลงมาได้แก่ ได้รับในระดับน้อยจากการบรรยาย ได้รับในระดับน้อยที่สุด จากการสัมมนาและการทัศนศึกษา ตามลำดับ

2.3 จากสื่อมวลชน พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้รับในระดับมากที่สุดจากวิทยุกระจายเสียง รองลงมาในระดับมาก ได้แก่ จากหอ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

กระจายข่าวหมู่บ้านและ จากโทรทัศน์ ได้รับในระดับปานกลางจากสื่อสิ่งพิมพ์ และ ได้รับน้อยจากสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุค ,ไลน์ ตามลำดับ

3. การปรับตัวของเกษตรกร

3.1 การปรับตัวด้านสังคม พบว่าเกษตรกรเกษตรกร ร้อยละ 96.0 ลดการจัดงานรื่นเริงที่ไม่จำเป็น รองลงมา ร้อยละ 39.4 ลดการดื่มสุรา/สูบบุหรี่ ร้อยละ 26.9 บริจาคทำบุญน้อยลง และ ร้อยละ 20.0 ให้บุตรหลานประกอบอาชีพอื่น

3.2 การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรเกษตรกร ร้อยละ 91.4 ไม่ใช้สินค้าราคาแพง รองลงมาได้แก่ ร้อยละ 54.9 รับจ้างทำงานอื่นนอกจากการกรีดยางพารา ร้อยละ 37.7 ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้เอง ร้อยละ 27.4 ลดการเลี้ยงโค ร้อยละ 4.0 รวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าจำหน่าย และ ร้อยละ 2.3 ปรับโครงสร้างการชำระหนี้ ตามลำดับ

3.3 การปรับตัวด้านกายภาพ พบว่าเกษตรกรเกษตรกร ร้อยละ 52.6 มีการปลูกพืชชนิดอื่นร่วมกับยางพารา รองลงมาได้แก่ ร้อยละ 33.7 เลี้ยงสัตว์ในสวนยางพารา ร้อยละ 28.6 ทำการเกษตรแบบผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 16.6 สร้างแหล่งน้ำในพื้นที่การเกษตร ร้อยละ 9.7 ปรับพื้นที่ปลูกพืชชนิดอื่น และ ร้อยละ 1.1 ตัดต้นยางพาราขาย ตามลำดับ

3.4 การปรับตัวด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร พบว่าเกษตรกรเกษตรกร ร้อยละ 97.7 มีการปรึกษาขอคำแนะนำผ่านทางเครื่องมือสื่อสาร รองลงมาได้แก่ ร้อยละ 51.4 ใช้โทรศัพท์มือถือค้นหาข้อมูลข่าวสาร และร้อยละ 5.1 ใช้รถแทรกเตอร์ตัดหญ้า ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลากว่าการใช้เครื่องตัดหญ้าแบบสะพายและใช้แรงงานคนในการตัดหญ้า

4. ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้

4.1 การปลูกพืชชนิดอื่นเพื่อเสริมหรือทดแทนยางพารา พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ในระดับมาก โดยที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด คือ การปลูกทุเรียน รองลงมาได้แก่ ต้องการในระดับมากได้แก่ การปลูกเงาะ และการปลูกมังคุด ตามลำดับ

4.2 การเลี้ยงสัตว์เพื่อเสริมหรือทดแทนยางพารา พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ในระดับมาก โดยเรื่องที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน/ไก่ชน และการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ รองลงมาได้แก่ ต้องการในระดับปานกลาง คือ การเลี้ยงโค - กระบือ และต้องการในระดับน้อย คือ การเลี้ยงแพะ ตามลำดับ

4.3 การทำเกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ในระดับมาก โดยเรื่องที่เกษตรกรต้องการในระดับมาก ได้แก่ การคำนวณสัดส่วนพื้นที่ การออกแบบพื้นที่ และการเลือกกิจกรรม ตามลำดับ

4.4 การแปรรูปผลผลิตจากพืช พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการความรู้ในระดับมาก โดยเรื่องที่เกษตรกรต้องการในระดับมาก ได้แก่ การตากแห้งด้วยแสงอาทิตย์ การหมักดอง และการกวน และต้องการในระดับปานกลาง คือ การอบแห้ง ตามลำดับ

4.5 การแปรรูปผลผลิตจากสัตว์ พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการความรู้ในระดับมาก โดยเรื่องที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ การตากแห้งด้วยแสงอาทิตย์ รองลงมาได้แก่ ต้องการในระดับมาก คือ การหมักดอง และการรมควัน ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

4.6 การตลาด พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการความรู้ในระดับมาก โดยเรื่องที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านราคาสินค้าเกษตร รองลงมาได้แก่ ต้องการในระดับมาก คือ สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตร และการกำหนดราคาสินค้าเกษตร ตามลำดับ

5. ความต้องการการสนับสนุนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

5.1 ด้านการผลิต พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการการสนับสนุนในระดับมาก โดยเรื่องที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ มีเครื่องจักรกลการเกษตรให้ยืม มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิต รองลงมาได้แก่ ต้องการในระดับมาก คือ จัดที่ดินทำกินให้ผู้ด้วยโอกาส จัดหาวิทยากรที่ชำนาญให้ความรู้ ฝึกอบรมการผลิตให้กับกลุ่ม สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม และต้องการในระดับปานกลาง คือการจัดทัศนศึกษา ตามลำดับ

5.2 ด้านการแปรรูป พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการการสนับสนุนในระดับมากที่สุด โดยเรื่องที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ สนับสนุนข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ สนับสนุนเครื่องจักรแปรรูปที่ทันสมัย และ จัดหาวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน ตามลำดับ

5.3 ด้านการตลาด พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการการสนับสนุนในระดับมากที่สุด โดยเรื่องที่เกษตรกรต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ จัดหาช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่หลากหลายให้เกษตรกร ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ และ ให้ความรู้ด้านการตลาดแก่เกษตรกร ตามลำดับ

6. ความต้องการวิธีการส่งเสริม ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

6.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการการส่งเสริมในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมเยียนที่บ้าน หรือไร่นา รองลงมาต้องการในระดับปานกลาง คือ ติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทางโทรศัพท์ และไปพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สำนักงาน ตามลำดับ

6.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการการส่งเสริมในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ การฝึกอบรม และการจัดทำแปลงสาธิต รองลงมา ได้แก่ ต้องการในระดับปานกลาง คือ การจัดทัศนศึกษา ตามลำดับ

6.3 การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความต้องการการส่งเสริมในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผ่านหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน และ ผ่านวิทยุโทรทัศน์ รองลงมา ได้แก่ ต้องการในระดับมาก คือ ผ่านวิทยุกระจายเสียง และต้องการในระดับน้อย จากผ่านอินเทอร์เน็ต ผ่านวีดิทัศน์ และผ่านทางเฟซบุ๊ค /ไลน์ ตามลำดับ

7. ปัญหาด้านการปรับตัวของเกษตรกร

7.1 ปัญหาด้านแรงงาน พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ แรงงานในครัวเรือนเป็นผู้สูงอายุ รองลงมา ได้แก่ มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ แรงงานในครัวเรือนมีโรคประจำตัว และแรงงานครัวเรือนส่วนมากเป็นผู้หญิง ตามลำดับ

7.2 ปัญหาด้านพื้นที่การเกษตร พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่มีขนาดไม่มาก พื้นที่อยู่ห่างไกลที่พัก/ชุมชน และพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

7.3 ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ไฟฟ้ายังเข้าไม่ถึง เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก และน้ำอุปโภค บริโภคไม่สะดวกตามลำดับ

7.4 ปัญหาด้านการเงิน พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ ขาดแคลนเงินทุน อัตราดอกเบี้ยมีราคาสูง และไม่มีผู้ค้ำประกันตามลำดับ

7.5 ปัญหาด้านการผลิต พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ผลผลิตมีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ และผลผลิตมีน้อย ตามลำดับ

7.6 ปัญหาด้านการตลาด พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีความรู้เรื่องตลาด รองลงมาได้แก่มีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ไม่มีตลาดจำหน่ายสินค้า ตามลำดับ

7.7 ปัญหาด้านความต้องการการส่งเสริม พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมรับผิดชอบหลายตำบล และระยะทางไกลไปติดต่อเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก รองลงมามีปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมเยียนไม่สม่ำเสมอการช่วยเหลือจากทางราชการไม่ตรงกับความต้องการ และไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการปรับตัว พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการปรับตัวในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีข้อเสนอแนะในระดับมากที่สุด ได้แก่ ควรจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้เกษตรกรกู้ยืมจัดหาตลาดจำหน่ายสินค้าทั้งในและนอกชุมชน สร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้เพียงพอ ขยายเขตไฟฟ้าให้ทั่วถึง สร้างเส้นทางคมนาคมให้สะดวก สนับสนุนเครื่องจักรกลราคาถูกลง เร่งออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ควบคุมปัจจัยการผลิตให้มีคุณภาพและราคาเหมาะสม รองลงมาข้อเสนอแนะในระดับมาก คือ ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการผลิต ตามลำดับ

2. ด้านการส่งเสริม พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีข้อเสนอแนะในระดับมากที่สุด ได้แก่ เพิ่มเจ้าหน้าที่ด้านการส่งเสริมการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่และจำนวนเกษตรกร แจกข่าวสารด้านการเกษตรและสิทธิต่างๆ ให้เกษตรกรทราบ มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ มาเยี่ยมเยียนและให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาข้อเสนอแนะในระดับมาก คือ ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะพื้นฐานบางประการด้านสังคม เศรษฐกิจ และทางกายภาพ ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

เกษตรกรร้อยละ 54.30 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 56.25 ปี ร้อยละ 62.30 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.99 คน มีแรงงานที่ใช้ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 2.22 คน อายุเฉลี่ยของเกษตรกรอยู่ในวัยผู้สูงอายุทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรในตำบลท่ากกแดง ยังไม่มีการแบ่งแยกหรือโอนกรรมสิทธิ์โฉนดที่ดินให้เป็นชื่อของลูกหลาน ทำให้ข้อมูลด้านอายุของเกษตรกรเป็นผู้ถือครองมีอายุมาก เนื่องจากการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกยางพาราใช้ข้อมูลของเจ้าของที่ดินเป็นผู้มีสิทธิ์ขึ้นทะเบียน

เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 21.87 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรเกือบครึ่งหนึ่งเป็นโฉนด เนื่องจากมีการเร่งออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา มีพื้นที่ในการปลูกยางพาราเฉลี่ย 14.14 ไร่ มีรายได้จากการจำหน่ายยางพาราในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 123,160 บาท ต่อปี เกษตรกรร้อยละ 78.30 มีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน ในภาพรวมค่าเฉลี่ยด้านพื้นที่ถือครองทั้งหมด พื้นที่ปลูกยางพารา รายได้จากการจำหน่ายยางพาราอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเฉลี่ยจากเกษตรกรทั้งหมดที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา เกษตรกรในตำบลท่ากกแดงนิยมกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านเป็นกองทุนที่ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทุกคนมีสิทธิ์ได้กู้ยืม มีดอกเบี้ยต่ำและมีเงื่อนไขในการกู้ยืมไม่มากทำให้เกษตรกรเข้าถึงง่าย

พื้นที่ปลูกยางพาราของเกษตรกรส่วนมาก หรือ ร้อยละ 86.3 เป็นที่ดอน/โคก ดินที่ใช้ปลูกยางพารา ร้อยละ 63.4 เป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งตรงกับคำแนะนำในการปลูกยางพาราในพื้นที่แห่งใหม่ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2556 , น. 2) แนะนำการเลือกพื้นที่ปลูกควรเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินร่วนปนทรายและพื้นที่ปลูกยางในตำบลท่ากกแดงเป็นพื้นที่ป่าที่อยู่ตามหัวไร่ปลายนาซึ่งการทำนาไม่ได้ผลเกษตรกรจึงใช้ปลูกยางพารา แหล่งน้ำในพื้นที่ ร้อยละ 35.0 เป็นหนอง/สระ ถนนในพื้นที่การเกษตร ร้อยละ 68.0 เป็นถนนดิน ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรได้กันพื้นที่บางส่วนไว้สำหรับทำถนนเพื่อใช้สำหรับการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรและการเดินทางเข้าออกพื้นที่ของตนเองซึ่งปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้รถไถนาเดินทางต่อพ่วงสำหรับการเดินทางเข้าพื้นที่การเกษตร

2. แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับสถานการณ์ยางพารา

เกษตรกรมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลในระดับปานกลาง ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อแบบกลุ่มอยู่ในระดับน้อย และได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับมาก โดยได้รับจากวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด ทั้งนี้การที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับมากอาจเนื่องมาจากวิทยุกระจายเสียงสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้ทุกที่และพกพาไปได้สะดวกในขณะที่เกษตรกรปฏิบัติงาน

3. การปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

เกษตรกรมีการปรับตัว โดยการปลูกพืชผักเพื่อจำหน่าย มีการนำสัตว์ เช่น โค กระบือ ไก่พื้นบ้าน/ไก่ชนมาเลี้ยงในสวนยางพาราเพื่อเพิ่มรายได้ ทั้งนี้เนื่องจากโค กระบือ มีราคาแพง กระแสการซื้อ-ขาย ไก่ชนในราคาที่สูงทำให้เกษตรกรสนใจเลี้ยง และมีการรับจ้างทำงานอื่นนอกจากการกรีดยางพาราเพียงอย่างเดียว การปรับตัวดังกล่าวทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการจำหน่ายยางพาราอย่างเดียว เกษตรกรปรึกษาขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ผ่านทางเครื่องมือสาร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เนื่องจากในปัจจุบันเครื่องมือสื่อสารมีราคาถูก ใช้งานง่ายสะดวก รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย และเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมากขึ้น ทำให้เดินทางไปติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานไม่สะดวก

4. ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้

เกษตรกรในตำบลท่ากกแดง นอกจากการทำสวนยางพาราแล้วยังมีการเลี้ยงสัตว์ด้วย เช่น เป็ด ไก่ หมู โค และกระบือ ตำบลท่ากกแดงยังมีแม่น้ำสงครามที่ไหลผ่านพื้นที่เกือบทั้งตำบล ทำให้เกษตรกรสามารถทำการประมง และหาปลาเพื่อปลาเพื่อมาเป็นอาหารและจำหน่ายในชุมชนด้วย เกษตรกรจึงต้องการความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตจากสัตว์ เช่น การตากแห้ง ปลา หมู เนื้อ ด้วยแสงอาทิตย์ การทำแหนมจากหมู โค และกระบือ ส่วนการทำปลาร้าหรือการหมักดอง เกษตรกรมีการทำเป็นประจำอยู่แล้ว ด้านการตลาดเกษตรกรมีความต้องการเนื่องจากจะใช้เป็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้าที่ตนสามารถผลิตได้ การปลูกพืชชนิดอื่นเพื่อเสริมหรือทดแทนยางพารา เกษตรกรมีความสนใจในเรื่องการปลูกทุเรียน เนื่องจากผลผลิตมีราคาแพงและทุเรียนสามารถปลูกและให้ผลได้ในพื้นที่ใกล้เคียงของตำบลท่ากกแดง

5. ความต้องการการสนับสนุนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

เกษตรกรในตำบลท่ากกแดง ต้องการการสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในขั้นตอนของการผลิตและแปรรูป ทั้งนี้เนื่องจากจากราคายางพาราที่ตกต่ำทำให้เกษตรกรไม่มีเงินทุนในการไปดำเนินการดังกล่าว ประกอบกับการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน (กทบ.) ทำได้ปีละหนึ่งครั้งและได้จำนวนเงินที่ไม่มากเหมือนกับการกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่างๆ

6. ความต้องการวิธีการส่งเสริม ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

การส่งเสริมแบบรายบุคคล เกษตรกรต้องการให้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่ นา ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ได้มาเห็นสภาพพื้นที่จริงจะได้สอบถามและปรึกษาเจ้าหน้าที่ในเรื่องอื่นๆ ด้วย การส่งเสริมแบบมวลชน เกษตรกรต้องการได้รับการส่งเสริมผ่านหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน เนื่องจากผู้ประกาศข่าวทางหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เป็นผู้นำในชุมชนทำให้สามารถใช้ภาษาที่เกษตรกรเข้าใจได้ง่าย และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม หรือปรึกษาได้ในกรณีที่ไม่เข้าใจหรือลืมข่าวสารและข้อมูลที่สำคัญได้

7. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตในประเด็นปัจจัยการผลิตมีราคาแพง และปัญหาทางการเงิน อาจเนื่องมาจากในขณะนี้ราคาผลผลิตทางการเกษตรมีราคาต่ำแต่ปัจจัยในการผลิตอย่างอื่น เช่น ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง กลับไม่ลดลงตามทำให้เกิดปัญหากับเกษตรกรในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เนื่องจากไม่มีเงินทุนที่จะไปลงทุนต่อ เกษตรกรจึงมีข้อเสนอแนะให้จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้เกษตรกรได้กู้ยืม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การปรับตัวและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในตำบลท่ากกแดง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบึงกาฬ พบว่ามีประเด็นสำคัญที่ควรเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้เกษตรกรได้กู้ยืม ให้ความรู้ในการใช้จ่ายเงินที่กู้ยืมมาให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งมีการควบคุมปัจจัยการผลิตให้มีราคาที่เหมาะสมด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

1.2 พาณิชย์จังหวัด พัฒนาชุมชนอำเภอ และหน่วยงานในระดับท้องถิ่น เช่น เทศบาล/อบต. ควรจัดหาสถานที่จำหน่ายสินค้าทั้งในและนอกชุมชนเพื่อให้เกษตรกรมีสถานที่จำหน่ายสินค้า รวมทั้งให้ความรู้ด้านการทำบัญชีครัวเรือนการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตสินค้า การแปรรูปสินค้าเกษตร และให้ความรู้ด้านการตลาดแก่เกษตรกรด้วย

1.3 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พลังงานจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตรให้ครอบคลุมพื้นที่และส่งเสริมและให้ความรู้การใช้พลังงานทดแทนในกรณีไม่สามารถขยายเขตไฟฟ้าได้ เช่น การใช้ไฟจากโซลาร์เซลล์ ทั้งนี้เพื่อการประกอบอาชีพและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของเกษตรกร

1.4 ทางหลวงชนบทจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสร้างเส้นทางคมนาคมเพื่อการเกษตรให้สามารถสัญจรได้อย่างสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย

1.5 ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้เหมาะสมกับพื้นที่และจำนวนเกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เครื่องมือสื่อสารในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อให้การแจ้งข้อมูลข่าวสารสามารถทำได้อย่างทันทั่วถึง

1.6 ควรมีการให้ความรู้ด้านปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการทำเกษตรแบบผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านทางสื่อต่างๆ ที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่าย ประหยัดและสะดวก เช่น ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน วิทยุกระจายเสียง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าความต้องการด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกรกลุ่มอื่นๆ ด้วย เช่น เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปาล์มน้ำมัน

2.2 ควรมีการศึกษาด้านความสุขและความมั่นคงในการประกอบอาชีพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในปัจจุบันด้วย

2.3 ควรมีการศึกษารายได้จากการปลูกพืชแซมยางหรือพืชร่วมยางชนิดต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนและรายได้ของเกษตรกร

2.4 ควรมีการศึกษารูปแบบการผลิตด้านการเกษตรชนิดต่างๆ ในพื้นที่ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

2.5 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ทำให้การรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีความมั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). *สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2651*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กุลลาบ หมายสุขกลาง. (2560). *ไม้ยืนต้น ยางพารา ปี 2559*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2561, จาก

<http://www.agriinfo.doae.go.th/year60/plant/rortor/perennial/rubber.pdf>

ธนิต ปิ่นทอง (2560). *บัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา พันธุ์ยางพาราพันธุ์ส่งเสริม ตำบลท่ากกแดง อำเภอเขากา จังหวัดบึงกาฬ (ตามที่ตั้งแปลง)* สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2561, จาก http://farmer.doae.go.th/farmer/report_1/ex_report

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *สถานการณ์ยางพาราและการปรับตัวของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.